

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев2 921/06
04.10.2006. година
Београд

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Николе Станојевића, председника већа, Звездане Лутовац, Михаила Рулића, Предрага Трифуновића и Војимира Цвијовића, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА, ББ, ВВ и ГГ, које све заступа пуномоћник АБ, адв., против туженог "ДД", кога заступа пуномоћник БА, адв., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, решавајући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Окружног суда у Зрењанину Гж.1.бр.91/06 од 6.3.2006. године, у седници одржаној 4.10.2006. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ ревизија тужилаца, УКИДАЈУ СЕ пресуде Окружног суда у Зрењанину Гж.1.бр.91/06 од 6.3.2006. године, и пресуда Општинског суда у Зрењану П.1.бр.1763/04 од 25.11.2005. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Општинског суда у Зрењанину П.1.бр.1763/04 од 25.11.2005. године у ставу првом, другом, трећем и четвртном изреке, одбијени суд као неосновани тужбени захтеви тужилаца од првог до четвртог реда, којим су тражили да се пониште откази уговори о раду генералног директора туженог бр.2954 од 19.8.2004. године као незаконити и да се обавезе тужени да тужиоце врати на рад на радно место на коме су радили пре давања отказа уговора о раду и то тужиоца првог и другог реда на радно место возача Ц категорије – манипуланта, тужиоца трећег реда на радно место техничара на узорковању, а тужиоца четвртог реда на радно место радника на одржавању. У ставу петом изреке исте пресуде одлучено је да свака страна сноси своје трошкове поступка.

Одлучујући по жалби тужилац Окружни суд у Зрењанину је пресудом Гж.1.бр.91/06 од 6.3.2006. године, жалбе одбио као неосноване и потврдио пресуду првостепеног суда.

Против правноснажне пресуде Окружног суда у Зрењанину тужиоци благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је доставио писмени одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу чл.399. ЗПП ("Службени гласник РС" бр.125/04), Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

Предмет спора у овој парници је тужбени захтев тужилаца за утврђење ништавости решења генералног директора туженог о отказу уговора о раду донетих под бројем 2954 од 19.8.2004. године и реинтеграиције тужилаца у радни однос код туженог.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, а на које се заснива и побијана другостепена пресуда, произилази да су сви тужиоци били радници туженог на неодређено време, чланови самосталног синдиката туженог и учесници у штрајку, који је организовао извршни одбор овог синдиката одлуком од 30.4.2004. године о ступању у штрајк на дан 11.5.2004. године. Овом одлуком утврђено је да ће се штрајк испољити окупљањем запослених у фабричком кругу, односно пословном простору и ресторану за исхрану радника и да се у циљу испуњења у потпуности свих обавеза туженог по споразуму који је закључен 6.1.2004. године између њега и синдикалне организације којим је окончан претходни штрајк од 27.12.2003. године постављају одређени захтеви. Штрајк је започео одређеног дана у 6 часова, а председник Штрајкачког одбора саопштио је да се сви учесници врате на своја радна места јер је на преговорима са пословодством постигнут споразум да се настави са радом и да се не утврђује минимум процеса рада. Истога дана и 13.5.2004. године вођени су разговори између Штрајкачког одбора и генералног директора туженог односно Одбора за преговоре пословодства, те је постигнута сагласност око исплате зараде радника туженика и сагласност да се у том смислу потпише споразум о престанку штрајка који ће садржати клаузулу да се исти наставља ако се не испуне његове одредбе. Текст споразума сачињен је истог дана и њега су потписали директор туженог и председник преговарачког тима, а потом је он предат на потпис Штрајкачком одбору. По сачињеном тексту споразума потписивање је предвиђено и од странке Синдикалне организације туженог, која је исти потписала и оверила печатом заједно са представницима Штрајкачког одбора на дан 18.5.2004. године. Након тога, уследила је исплата разлике зарада радника у смислу наведеног споразума, да би на дан 19.5.2004. године генерални директор туженог у ресторану за исхрану радника учесницима штрајка саопштио да је за њега штрајк завршен, јер су испуњени сви захтеви Штрајкачког одбора.

У периоду од 11.5.2004. године до 19.5.2004. године није било објеставе рада учесника у штрајку а на дан

у периоду од 11.5.2004. године до 10.8.2004. године није било обуставе рада у пословоду у штрајку а на дан 20. и 21.5.2004. године рад је обустављен и само се окончава процес производње лекова, да би се спречило пропадање супстанци. На дан 21.5.2004. године генералном директору туженог, који је у јутарњим часовима дошао до капије пословних просторија туженог са помоћником генералног директора за економске односе спречено је да уђе у круг фабрике. Улазна капија је била закључана и везана ланцем, а председник Штрајкачког одбора као члан веће групе радника са унутрашње странке у дворишту саопштио му је да му је забрањен улаз и да може да се врати за Ниш. Изнад улазне капије, на њој и поред ње стајали су транспаренти са натписима "___ хиљаде акционара "ДД" траже поништење незаконите приватизације", "Генерални штрајк", и трећи у облику саобраћајног знака који показује на десно гледано са улице према капији са натписом "ЂЂ" (презиме генералног директора). Почев од 21.5.2004. године састанци менаџмента туженог вођени су у хотелу "ЕЕ" због забране генералном директору да уђе у предузеће, због чега је он 28.5.2004. године поднео тужбу Општинском суду у Зрењанину против чланова Штрајкачког одбора и председника синдиката туженог због сметања поседа, у ком поступку је 15.6.2004. године одређена привремена мера којом је наведеним лицима наложено да директору без одлагања омогући улазак у пословни круг предузећа и коришћења канцеларије у управној згради. Извршни поступак за спровођење ове привремене мере није успео пошто учесници у штрајку нису дозволили спровођење исте. Одељење инспекције рада у ЖЖ извршило је инспекцији надзор 11 пута у временском периоду од 28.5. до 11.8.2004. године, а Одељење инспекције Нови Сад је дана 29.7.2004. године наложило генералном директору туженог да утврди минимум процеса рада. Поступајући по овом налогу директор туженог донео је програм по којем је за минимум процеса рада предвиђено 77 запослених, са чим се сагласио и Штрајкачки одбор осим у његовом делу за 13 радника који су одређени да обављају послове порттира - чувара. Пошто договор о радницима који ће обављати послове обезбеђења није постигнут, наведеној тринаесторици радника Штрајкачки одбор забрањује улазак у предузеће а ове послове обављали су радници које је одредио сам Штрајкачки одбор, све до 16.8.2004. године када у вечерњим часовима по налогу генералног директора туженог лица из Пословне агенције за обезбеђење "ЗЗ" преузимају послове обезбеђења, након чега су учесници штрајка радно време проводили у ресторану за исхрану радника.

У свим оспореним решењима као отказни разлог наводи се тежа повреда радне обавезе из чл.101. ст.1. тач. 3. и 4. Закона о раду, у вези чл.11. ст.1. тач.б) под тач.13. и 17. ПКУ туженог од 6.1.2004. године, а која се састоји у томе што су у својству учесника у штрајку дела запослених који је отпочео дана 11.5.2004. године, на дан 21.5.2004. године спречили генералног директора и његовог помоћника да раде, те одбили сваку службену сарадњу са генералним директором и другим члановима Управе послодавца ради обезбеђења минимума процеса рада. При томе, у образложењу оспорених одлука се наводи да су повређене одредбе Закона о штрајку, да су у могућности отказивања уговора о раду запослени више пута усмено упозорени, а да је Извршни одбор синдиката одбио да прими писмени захтев за давање мишљења о постојању отказног разлога. Тужени је иначе на дан 19.7.2004. године сачинио писмено упозорење о постојању отказног разлога, па га је дана 21.7.2004. године упутио тужиоцима путем ДХЛ поште, а истог дана на исти начин упутио и писмени захтев за давање мишљења синдиката туженог. Достава на кућну адресу остала је без успеха, пошто су укућани тужилаца дали обавештење да се они налазе у просторијама туженог, али достављач ни ту доставу није могао извршити јер су капије биле затворене, а поштар је по налогу свог претпостављеног констатовао да примаоци одбијају пријем и вратили поштом као неуручене туженом, како за тужиоце тако и за синдикат туженог.

На бази тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд закључује да је штрајк радника туженог постао незаконит почев од 21.5.2004. године када је генералном директору туженог био забрањен улаз у предузеће. Тужиоци као учесници тог штрајка прихватили су да у њему и даље учествује и ако се одвијао противно одредбама чл.7. ст.2. и 3. Закона о штрајку ("Службени лист СРЈ" бр.29/96), те су самим тим прихватили последице таквог поступања и да су се испунили услови да им се откаже уговор о раду сходно одредби чл.18. ст.2. истог закона, који представља посебни отказни разлог. Даље, првостепени суд сматра да тужиоци као учесници незаконитог штрајка не уживају заштиту предвиђену у чл.14. ст.1. и 2. Закона о штрајку, односно не остварују основна права из радног односа, па се на њих не примењују ни одредбе чл.101. ст.2. и чл.104. ст.3. Закона о раду ("Службени гласник РС" бр.70/01) па је следствено томе без значаја чињеница што им од стране туженог као послодавца није достављено писмено упозорење на постојање разлога за отказ уговора о раду, као ни то што самосталном синдикату туженог није достављен захтев за давање мишљења.

Другостепени суд прихвата правно становиште првостепеног суда налазећи притом да право тужилаца на самосталну и колективну одбрану од навода туженог као послодавца предвиђено одредбом чл.101. ст.2. и чл.104. ст. 3. Закона о раду није повређено, јер ситуација у којој се нашло пословодство туженог након 21.5.2004. године премашила је домашај његових стварних могућности да запослене појединачно позове на одбрану и консултује став синдиката, поготову што је тај став био очигледан и јавно демонстриран. Даље, другостепени суд налази да није обавеза суда да утврђује конкретне радње и понашање сваког од учесника штрајка појединачно у групи штрајкача која преузима противправне радње, будући да из регулативе одредбе чл.7. ст.2. и ст.3. и чл.18. ст.2. Закона о штрајку то не следи.

Основано се у ревизији тужилаца указује да су нижестепени судови учинили битну повреду одредаба парничног поступка из чл.361. ст.2. тач.12. ЗПП (да пресуде немају разлоге у погледу свих одлучних чињеница) и да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Наиме, одредбом чл.18. ст.2. Закона о штрајку предвиђено је да се само члану Штрајкачког одбора или учесник у штрајку који штрајк организује и води на начин којим се угрожава безбедност лица и имовине

или здравље људи или који спречава запослене који не учествују у штрајку да раде, односно онемогућава наставак рада по окончању штрајка или спречава послодавца да користи средства и располаже средствима којима послодавац обавља делатност чини повреду радне дужности за коју се може изрећи мера престанка радног односа. То даље значи да се ова законска одредба не може односити на све учеснике незаконитог штрајка, како то погрешно закључују нижестепени судови, већ само на оне који такав штрајк организују и воде на описани начин. Како у току спроведеног поступка није од стране нижестепених судова утврђено да ли тужиоци спадају у круг наведених лица, то се на њих самим тим и не може применити ова законска одредба.

Стоји чињеница да је одредбом чл.14. ст.3. Закона о штрајку предвиђено да организатори штрајка, односно учесници у штрајку који није организован у складу са овим законом неће уживати заштиту утврђену у ставу 1. и 2. овог члана, а која се односно на немогућност покретања поступка за утврђивање дисциплинске и материјалне одговорности и изрицања мере престанка радног односа због учешћа у штрајку, те остваривању основних права из радног односа, осим права на зараду, а права из социјалног осигурања у складу са прописима о социјалном осигурању. Међутим, то не значи да би на њих могла да се примени одредба чл.18. ст.2. Закона о штрајку и да им се изрекне мера престанка радног односа као учесника незаконитог штрајка, уколико га они нису организовали и водили.

Тужени се иначе приликом доношења оспорених решења и отказивањем уговора о раду тужиоцима позвао на то да су починили тежу повреду радних обавеза из чл.101. ст.1. тач.3. и 4. Закона о раду. Међутим, према одредби чл.101. ст.2. истог закона послодавац је дужан да у таквим случајевима пре отказа уговора о раду запосленог упозори на постојање разлога за отказ уговора о раду, а сходно одредби чл.104. ст.3. истог закона дужан је да пре отказа уговора о раду запосленом затражи мишљење синдиката чији је члан запослени.

Форма упозорења о дисциплинским разлозима за отказ није прописана као предуслов пуноважности ове радње послодавца. Одлучујуће је да ли је запослени упозорен о овим разлозима и да ли му је омогућено право на одбрану и изјашњење о њима, те да ли се ради о ваљаним разлозима за отказ запосленом по овом основу. Неспорно је да тужени није тужиоцима доставио писмено упозорење на постојање разлога за отказ уговора о раду, а од стране нижестепених судова није утврђено да ли је тужени такво упозорење усмено упутио тужиоцима пре доношења оспорених решења, да би се са тог аспекта могла оценити њихова законитост.

Како је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено због чега нема услова за преиначење пресуде, применом чл.407. ст.2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци решења.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити речене недостатке, у изложеном смислу употпунити чињенично стање, те ће правилном применом материјалног права поново одлучити о постављеним тужбеним захтевима.

Председник већа – судија

Никола Станојевић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

дм